

tonelen afgespeeld. Prins Bernhard was in de loop van de nacht naar zijn slaapkamer in het Huis ten Bosch teruggegaan; daardoor werd hij, vermoedelijk tegen half vier, als eerste met het bericht gewekt dat de Duitsers op enkele plaatsen de Nederlandse grens overschreden hadden. Snel bracht hij dat bericht aan de koningin over. Bij Den Haag was geen onraad te bespeuren, het was nog vrijwel donker. De koningin en de prins zagen dus geen reden, prinses Juliana onmiddellijk wakker te maken die met haar twee dochttertjes in een van de ruimten sliep waarin de bunker verdeeld was. 'Ze komen! Ze hebben al veel vliegvelden gebombardeerd!' – die woorden waren de eerste die de prinses van haar moeder vernam. Het zal dus toen kort na vier uur geweest zijn. In diezelfde minuten hoorde men van het Huis ten Bosch uit, dat het om Den Haag opgestelde luchtafweergeschut was begonnen te vuren.

Koningin Wilhelmina was, hoewel uiterlijk kalm, diep geschokt. 'Vaak', aldus haar dochter, achttien jaar later,

'had ze mij verteld, hoeveel zorgen ze zich maakte over onze landsverdediging, vaak had ze zich tegenover mij pessimistisch uitgelaten. Dat we door Duitsland overvallen zouden worden, had ze verstandelijk voor hoogst waarschijnlijk gehouden, maar met je gevoel kun je je het ergste toch niet goed voorstellen. Je wilt er niet aan – 't is net als een overlijdensgeval in je naaste familie. Zelf had ik de oorlog eerder voor mogelijk dan voor waarschijnlijk gehouden en ik herinner me, dat toen ik door moeder gewekt werd, in de eerste plaats een gevoel van ontzaglijke verbazing in mij opkwam: het was dus tòch gebeurd!'¹

Het Huis ten Bosch werd bewaakt door een compagnie van het regiment grenadiers. 's Morgens om drie uur waren die militairen als uitvloeisel van de laatste beveiligingsmaatregelen die generaal Winkelman getroffen had, al op post geweest. Aanvankelijk viel er niets voor hen te doen, maar later in de ochtend vloog een Duits vliegtuig laag over het Huis ten Bosch heen. Mitrailleurs namen het onmiddellijk onder vuur, prins Bernhard schoot mee – de benzinetank van het toestel werd geraakt (hoogstwaarschijnlijk door een batterij van de luchtafweer); brandend stortte het neer op het Malieveld.²

De koningin had de komst van dat toestel niet nodig gehad om te beseffen dat Hitler, Nederland aanvallend, het ook op haar persoonlijk, ja op de gehele koninklijke familie gemunt had. Al enkele maanden tevoren had zij bepaald dat, bij een Duitse invasie, de kroonprinses en haar twee dochttertjes

¹ Koningin Juliana, 23 mei 1958. ² Nierstrasz: *West- en Noordfront Vesting Holland*, p. 38; brief, 28 april 1969, van het hoofd van de sectie luchtmacht-historie van de luchtmachtstaf der Koninklijke Luchtmacht.